

Eugeniusz Szymik

"Nowy leksykon metodologiczny",
red. nauk. Kazimierz M. Czarnecki,
Sosnowiec 2009 : [recenzja]

Problemy Profesjologii nr 1, 205-206

2010

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Eugeniusz Szymik

RECENZJA KSIĄŻKI

Kazimierz M. Czarnecki (redakcja naukowa)
NOWY LEKSYKON METODOLOGICZNY
Oficyna Wydawnicza „Humanitas”, Sosnowiec 2009.

W 2009 roku nakładem Oficyny Wydawniczej „Humanitas” w Sosnowcu ukazała się książka *Nowy leksykon metodologiczny* pod redakcją naukową Kazimierza M. Czarneckiego (pierwsze wydanie *Leksykonu metodologicznego* zostało opublikowane przez Wydawnictwo Naukowe „Śląsk” w 2007 roku w Katowicach). Prezentowana publikacja wpisuje się w nurt prac metodologicznych, takich jak: M.Łobocki: *Metody badań pedagogicznych* (1984); A.W. Maszke: *Metody i techniki badań pedagogicznych* (2008); S. Nowak: *Metodologia badań społecznych* (1985); *Podstawy metodologii badań w pedagogice* (red. S. Palka) (2009); K. Rubacha: *Metodologia badań nad edukacją* (2008) oraz jest interesująca i cenna, bowiem trafnie odpowiada zapotrzebowaniom na ten zakres wiedzy i spełnia oczekiwania szerokiej grupy odbiorców – studentów i pracowników wyższych uczelni zainteresowanych omawianą problematyką, ale przede wszystkim wzbogaca ofertę poznawczą, poświęconą metodologii badań pedagogicznych.

Recenzowana książka, oprócz *Wprowadzenia*, składa się z pięciu rozdziałów zatytułowanych: 1. *Hasła metodologiczne*. 2. *Biogramy metodologów polskich*. 3. *Biogramy autorów haseł*. 4. *Bibliografia*. 5. *Miejsce na brakujące i nowe hasła*.

We *Wprowadzeniu* redaktor naukowy opracowania wyjaśnia i uzasadnia rozumienie pojęcia „nowy”, w odniesieniu do pierwszego wydania książki, w sposób następujący:

- poszerzyła się liczba współautorów haseł o 2 osoby,
- zwiększyła się znacznie liczba haseł z 517 do 774,
- zwiększyła się liczba pozycji bibliograficznych,
- przetłumaczono tytuły haseł na dwa języki obce: angielski i rosyjski,
- pod treścią haseł podano podstawowe źródła literatury metodologicznej,
- pozyskano nowego wydawcę – Wyższą Szkołę Humanista w Sosnowcu,
- współautorzy haseł i redaktor naukowy otrzymali liczne telefony z zapytaniem: „gdzie można kupić *Leksykon metodologiczny*”?

Kazimierz M. Czarnecki podaje również, iż współautorzy *Nowego leksykonu metodologicznego* „opracowali samodzielnie (jako autorzy) część takich haseł, których nie było w źródłach metodologicznych.”

W rozdziale pierwszym, zatytułowanym *Hasła metodologiczne*, współautorzy książki przedstawili definicje pojęć (haseł) bezpośrednio i pośrednio oraz pomocniczo związanych z naukoznawstwem, ogólną i szczegółową metodologią badań, naukowym poznawaniem

rzeczywistości, których trudno doszukać się w znanych i liczących się encyklopediach, słownikach, leksykonach czy kompendiach wiedzy. Z pewnością na uwagę zasługuje fakt, iż w źródłach, pod hasłami, podano nazwiska autorów prac i rok ich wydania, a także numery rzymskie, oznaczające słowniki, leksykony, encyklopedie, pod ogólną nazwą – słownik (i), co umożliwia szybkie dotarcie do omawianej publikacji.

W rozdziale drugim przybliżone zostały, w układzie alfabetycznym, biografie znanych i cenionych metodologów polskich, znawców przedmiotu (???), z kilkunastu wyższych uczelni w Polsce, z wyeksponowaniem ich ważniejszych prac metodologicznych. Są to kolejno następujący uczeni: M.J. Bolechowska, J.M.Brzeziński, K. Denek, K.M. Duraj-Nowakowa, J. Frątczak, J. Gnitecki, W.L. Goriszowski, J. Konopnicki, T. Kotarbiński, M. Łobocki, D. Maszczyk-Jedut, A. Molak, H.A. Muszyński, B. Niemierko, T.W. Nowacki, S. Nowak, S. Palka, J. Pieter, T.A. Pilch, K.H. Podoski, W. Puślecki, A. Radziejewicz-Winnicki, J.W. Sztumski, M. Węglińska, Z. Zaborowski, W.P. Zaczyński, B. Żechowska.

W rozdziale trzecim, pt. *Biogramy autorów haseł*, zaprezentowane zostały sylwetki współautorów *Nowego leksykonu metodologicznego* w następującym porządku: A. Bodanko, K. M. Czarnecki, S. Czygier, E. Gondzik, H. Hrapkiewicz, P. Kowolik, W. Tomaszewska. Rozdział ten przynosi garść informacji dotyczących specjalności dziedziny naukowej omawianego autora, jego przebiegu pracy zawodowej i naukowo – dydaktycznej, dorobku naukowego (wykazu publikacji – dzieł zwartych i artykułów).

W rozdziale czwartym: *Bibliografia* czytelnik znajdzie bogaty wykaz pozycji bibliograficznych z zakresu: encyklopedii, leksykonów, słowników (270 pozycji!) i bibliografii metodologicznej, który pozwoli mu na odnalezienie dalszych inspirujących kierunków w jego rozważaniach nad metodologią badań (i nie tylko).

Ostatni z rozdziałów, piąty, pt. *Miejsce na brakujące i nowe hasła*, zawiera miejsca „puste”, przeznaczone dla użytkowników książki. Zapewne stanowi zachętę do wyrażania krytycznych uwag, opinii czytelników i ich refleksji nad wzbogaceniem recenzowanej publikacji o brakujące hasła, które uwzględnią jej współautorzy w kolejnym wydaniu.

Niniejsze opracowanie może służyć pomocą studentom różnych kierunków i specjalności (głównie: pedagogiki), szczególnie seminarzystom piszących prace licencjackie lub magisterskie, nauczycielom akademickim (pracownikom naukowym instytutów, wydziałów uczelni pedagogicznych prowadzących studia pedagogiczne – zajęcia z zakresu przedmiotów metodologicznych i kierowania badaniami naukowymi), ale także osobom zawodowo związanych z praktyką pedagogiczną, które pragną podejmować własne próby badawcze, np. w szkołach, placówkach wychowawczych, opiekuńczych, kulturalnych, oświatowych i społecznych.